

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם ואלו הן ... 1.....
- ב. ואשת אחיו שלא היה בעולמו 2.....
- ג. וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות 3.....
- ד. הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה..... 5.....

דף ב.

א. חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם ואלו הן ...

אשה שבעלה מת ולא הניח אחריו זרע, הרי היא "יבמה" ואסורה להינשא לאדם אחר, אלא תעשה מצות חליצה לאחד מאחי המת מן האב, ומצוה על אחי המת לייבם אותה, כלומר לקדשה ולבא עליה ולקחתה לו לאשה, כדי להקים שם לאחיו המת, ועל אף שאסרה התורה את אשת האח באיסור ערוה וכרת, התירה במקום יבום, ושלא במקום יבום הרי היא אסורה, כדין הערוה.

אולם היבמה¹ שהיא ערוה מחמת קורבה אחרת² ליבם באיסור כרת, אינה זקוקה ליבם, ומותרת לזר בלא חליצה. וכלל אמרו ביבמה – האסורה על היבם כל שהיא איסור ערוה, לא חולצת ולא מתייבמת, לא היא ולא צרתה, שהערוה אף פוטרת את צרתה. איסור ערוה היא יבמה מחייבי כריתות או מיתות בית דין.

לפיכך אדם שנישאה בתו או נכדתו מבנו או בתו לאחיו, ואחיו מת ללא בנים הרי הן מותרות להתחתן לאיש זר מכיון שהן ערוה עליו ואינו יכול לייבם אותם וממילא גם אין חיוב חליצה.

¹ שו"ע ונו"כ אבן העזר (להלן אבהע"ז) קעג א
² בית שמואל (להלן ב"ש) שם א

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ובימים הקדמונים שנהגו לשאת יותר מאשה אחרת והיתה האשה הנוספת קרויה "צרה" אם

היה המת נשוי שתי נשים ואחת מהן ערוה על היבם, כשם שהערוה פטורה מן היבום ומן החליצה כך צרתה פטורה. ולפיכך כשם שהבת או הנכדה פטורה מיבום כך פטורות את הצרה מיבום ויכולה הצרה להנשא לאחר ללא חליצה.

וכן בת אשתו מנשואין קודמין, או נכדתה מן הבן או מן הבת, מנשואין קודמין, וחמותו, או סבתא של אשתו מצד האב או האם, ודודתו מצד אמו, וגיסתו מצד אשתו, או אשת בנו, שנישאו לאחיו ומת בלא בנים, אינם צריכות חליצה ומותרות להתחתן עם אחר מכיון שהם ערוה עליו.

אולם יבימתו שהיא נדה³ ואפילו אם אינה יכולה לעולם להטהר, אינה פטורה מן היבום ואינה פטורת את צרתה.

אדם שנשא את בת אחיו⁴ ונמצא שחמותו היא אשת אחיו. ומתה אשתו ואח"כ מת אחיו, נחלקו הפוסקים האם פטורה מחליצה שי"א שפטורה שהרי היא ערוה עליו בלאו וברת. וי"א שאינה אלא בארור שזכב עם חותנתו אך אין בה כרת ולכן חייבת חליצה. ויש להחמיר.

דף ב:

ב. ואשת אחיו שלא היה בעולמו

נאמר בפרשת יבום (דברים כה פסוק ה) **כִּי יִשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו וְדָרְשׁוּ חֻמִּים שְׂאִין מִצּוֹת יבום והיתר אשת האח אלא לאחים היתה להם ישיבה אחת בעולם, אולם אם לא היה להם ישיבה אחת בעולם אסורה היבמה באיסור**

³ הטעם מבואר בתוס' והרא"ש ריש יבמות דלא דמי לעריות שאסורה ליבם מחמת קרובה ומותרת לאחר משא"כ נדה שאסורה לכל גם עומדת לטבילה. ב"ש שם

⁴ עיין בתשו' נו"ב תניינא סי' קמ"ח מובר בפ"ת שם ב שנשאל באחד שנשא בת אחיו ומתה אשתו ואח"כ מת אחיו בלי זרע מה דינה של האלמנה אם צריכה חליצה מתחלה וכתב השואל שזה תליא בפלוגתא דקדמאי שלהרמב"ם פ"ב מא"ב הלכה ה' ותו' ביבמות צ"ד שחמותו לאחר מיתה אפי' לר"ע לא אימעט רק משריפה אבל עדיין היא בלאו וברת א"כ היא בכלל עריות ופטורה מן החליצה אבל לדעת רש"י והרשב"א דחמותו לאחר מיתה אשתו אינה לא בלאו ולא בכרת רק באיסור' דארור שזכב עם חותנתו א"כ צריכה חליצה. והשיב לו כי יפה כוון בזה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ערות אשת אחיו שהיא בכרת. ולפיכך אשת אחיו⁵ שלא היה בעולמו, הרי היא אשת אח שלא במקום מצוה, ופוטרת צרתה.

כיצד ראובן שמת, ונפלה אשתו ליבום לפני שמעון אחיו, ואח"כ נולד לוי אחיו, בין שנולד קודם שייבם שמעון את אשת ראובן, בין שנולד אחר שייבמה, ומת שמעון, אסורה על לוי לעולם.

ומכיון שהיא ערות אשת אח על לוי אם היה לשמעון אשה אחרת, גם היא פטורה מחליצה ומהיבום, ופוטרת צרתה וצרת צרתה עד סוף העולם, כדין צרת ערוה.

ואם מת שמעון, אפילו קודם שעשה בה מאמר, אשת שמעון חולצת ולא מתייבמת, משום דכיון דקיימא לן יש זיקה, אפילו לא עשה מאמר הוה ליה כצרת אשת אחיו שלא היה בעולמו.

ג. וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו אילוניות צרותיהן מותרות

היה⁶ אחיו נשוי אשה שהיא ערוה ליבם, ולו עוד אשה אחרת, ואחר כך מתה הערוה בחיי בעלה, או גירשה, או שהיתה קטנה ומיאנה בו⁷, ואחר כך מת, מותרת צרתה להתייבם. אבל אם לא מיאנה בו בחייו⁸, ואפילו מיאנה בו אחר מותו, צרתה חולצת ולא מתייבמת.

איילוניות שנתקדשה, אם הכיר בה שהיא אילוניות, קדושין גמורים הם⁹, אבל נתמעטה מיבום אם ימות בעלה שנאמר (שם פסוק ו) וְהָיָה הַכֹּכָבֹד אֲשֶׁר תִּלְדֶּה, פֶּרֶט לְאֵילֹנֵיט שְׂאִינָה רְאוּיָה לִילָד¹⁰. ואיילוניות היא כל אשה¹¹ שהגיעה לעשרים ולא הביאה שתי שערות, הרי היא מוחזקת אילוניות, כשיש

⁵ שו"ע ונו"כ שם יב

⁶ שו"ע ונו"כ שם ז

⁷ ושייך זה אפי' בבתו כגון שהשיא אותה ונתגרשה כשהיתה קטנה ששוב אין לאביה רשות בה והלכה ונשאת לאחיו.

⁸ הואיל והיא קטנה וקידושי' מדרבנן לכן צרתה חולצת ואסורה ליבם, וקמ"ל שאפי' מיאנה מ"מ צרתה אסור' ליבם הואיל ונראה בשעת נפילה כצרת בתו. ב"ש שם ז

⁹ ב"ש מנה יט

¹⁰ כמבואר להלן כד.

¹¹ כמבואר בשו"ע אבה"ע"ז קנה יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

לה הסימנים של אילונית¹². ואם עברו עליה שלשים וחמש שנים ויום אחד¹³, ולא הביאה שתי שערות, הרי זו אילונית אף על פי שלא נראה בה סימן מסימני אילונית.

ואם לא הכיר בה י"א¹⁴ שאין קדושיה אלא קדושי טעות, שאין אדם מוחל על מום גדול כזה, ואינה צריכה גט אפילו מדבריהם. ויש סוברים¹⁵ שאין קדושי אילונית קדושי טעות והיא צריכה גט. ויש אומרים שאף לדעה זו אינה צריכה גט אלא מדבריהם¹⁶. ובזמן הזה שאין אנו בקיאים בבדיקות ואנו חוששים שמא אינה אילונית כלל, צריכה גט. ולפיכך אשת אחיו שהיא אילונית ולא הכיר בה¹⁷ לדעה הראשונה מכיון שלא הכיר ואין צריכה גט מבעלה וקידושי טעות הם אם מת אחיו שהוא בעלה מותרת לו, שהרי אינה אשת אחיו, ולדעה שצריכה גט מאחיו אפילו מדרבנן א"כ אסורה לו שהרי היא כאשת אה שלא במקום מצוה, שהרי אין מצות יבום באילונית. וא"כ בזמן הזה לכו"ע אסורה לו.

יבמה¹⁸ שהיא ערוה ליבם והיא אילונית, אפילו הכיר בה בעלה¹⁹, הרי היא כמי שאינה, וצרתה חולצת או מתייבמת. שאין ערוה אוסרת צרתה אלא במקום מצוה, וזו שאף אילו לא היתה ערוה לא היתה ראויה ליבום, צרתה היא צרת ערוה שלא במקום מצוה, שהרי אינה מוטלת ליבום לאחד מן האחים.

¹² וארבעה סימנים נתנו חכמים באילונית אין לה דדים, מתקשה בשעת תשמיש (קשה עליה תשמיש האדם, ולא תמצא כזה תאווה), אין לה שיפולי מעיים כנשים (בשר גבוה ועגול כעין כף למעלה מאותו מקום), וקולה עבה ואינה ניכרת בין אשה לאיש. ודעת הרמב"ם שאינה אילונית אלא אם כן יש לה כל ארבעת הסימנים, אבל אם יש בה סימן אחד, אינה אילונית. אבל הרמ"א בס"י קעב ד פסק שאפילו בסעימן אחד הרי היא אילונית.

¹³ שהם רוב שנותיו של אדם, כמו שנאמר: ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

¹⁴ תוס' יבמות ב ב ד"ה או; רמב"ן ורשב"א ורא"ש שם; שו"ע אהע"ז מד ד בשם יש אומרים

¹⁵ ר"ת בשם ר"א בס' הישר סי' קס; רמב"ן ורשב"א בשמו בריש יבמות; טור בדעת הרמב"ם סי' מד; שו"ע שם, ועי' ביאור הגר"א ס"ק ז

¹⁶ נמוק"י ריש יבמות; לח"מ אישות פ"ד ה"י וכו' דעת הב"ש קענ ח

¹⁷ ב"ש קענ ח

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁹ דכי אסר רחמנא צרת ערוה במקום מצוה הוא דאסרה וכיון דאילונית היא דבלאו ערוה נמי לא הוי ליבום הוי צרתה צרת ערוה שלא במקום מצוה. ב"ש שם ח מרש"י

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

**ד. הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת
כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה**

כבר נתבאר שכשם שהערוה פטורה מן היבום כך צרותיה פטורות מן החליצה ומייבום. ואם היה לו אח אחר²⁰, ואחת מצרותיה של הערוה נתייבמה לאותו אח, ולו נשים אחרות, ומת, כלן פטורות מחליצה ומן היבום. ואם היה לו עוד אח אחר, ואחת מהנשים אלו נתייבמה לו, ולו נשים אחרות, ומת, כולן פטורות מחליצה ומייבום. וכן עד עולם.

²⁰ שו"ע שם א